

TEMATISKAIS PLĀNS

Tēma: Pirmais pasaules karš.

Mērķis: veicināt izpratni par Pirmo pasaules karu, tā cēloņiem un sekām, attīstot skolēnos analītiskās spējas un patstāvīga darba prasmes.

St un da	Apakštēma	Uzdevumi	Sagaidāmie rezultāti	Jēdzieni	Paņēmieni un metodes	Pārbaudes formas	Mājas uzdevumi
1.	Tuvojoties prefī Pirmajam pasaules karam.	<ul style="list-style-type: none"> •Sekmēt izpratnes izveidi par Pirmā pasaules kara cēloņiem un Eiropas politisko karti kara priekšvakarā. •Apgūt netiešas informācijas iegūšanas iemaņas. 	<ul style="list-style-type: none"> •Zina un izprot notikumus un procesus, kas izraisīja Pirmo pasaules karu. •Prot iegūt netiešu informāciju, izmantojot rakstiskos vēstures avotus. 	Karš, nacionālais egoisms, koloniālisms, imperiālisms, militārisms, Antante, Trejsavienība, atentāts.	Pāru darbs, diskusija	Nav paredzēta.	Darba lapa 1, 2. Uzd.
2.	Pirmā pasaules kara gaita.	<ul style="list-style-type: none"> •Veicināt izpratnes izveidi par Pirmā pasaules kara norisi. •Attīstīt analītiskās un argumentēšanas prasmes. 	<ul style="list-style-type: none"> •Zina un izprot svarīgākos Pirmā pasaules kara notikumus. •Prot noteikt atsevišķu notikumu ietekmi uz kara gaitu un pamatot savu viedokli. 	Ofensīva, pozīciju karš, Februāra revolūcija, Oktobra apvērsums, boļševiki, kapitulācija, „14 punkti”, Brestas miers, Kompjēnas pamiers.	Grupu darbs, diskusija	Frontālā aptauja	Darba lapa 2, 1. Uzd.
3.	Pirmā pasaules kara noslēgums un sekas.	<ul style="list-style-type: none"> •Veicināt izpratnes izveidi par Pirmā pasaules kara sekām un Parīzes miera līguma saturu. •Apgūt netiešas informācijas iegūšanas iemaņas. 	<ul style="list-style-type: none"> •Zina un izprot Pirmā pasaules kara sekas un Versaļas sistēmas pamatprincipus. •Prot iegūt netiešu informāciju, izmantojot rakstiskos vēstures avotus. 	Parīzes konference, kontribūcijas, reparācijas, Versaļas sistēma, Tautu Savienība.	Individuāls darbs, diskusija	Frontālā aptauja	Darba lapa 3, 2. Uzd.

II. Ieteikumi skolotājam (izstrādāto *Darba lapu* izmantošanas iespējas).

Darba lapa 1

Šo darba lapu varētu izmantot, apgūstot tēmu „Tuvojoties pretī Pirmajam pasaules karam”. 1. uzdevumā, balstoties uz avotiem „A” un „B”, skolēniem pāros jāuzraksta vismaz trīs kara cēloņi. Pēc paveiktā darba diskusijas veidā tiek apspriestas atbildes. Atbildes tiek papildinātas, izmantojot prezentācijas materiālu.

2. uzdevumu var skolēniem uzdot mājas darba veidā, lai nostiprinātu izpratni par kara iegāni. Nākošajā stundā atbildes uz šo jautājumu vajadzētu obligāti apspriest diskusijas veidā.

Darba lapa 2

Šo darba lapu varētu izmantot, apgūstot tēmu „Pirmā pasaules kara gaita”. Abi uzdevumi būtu veicami grupās stundas pirmajā daļā. 1. uzdevumā skolēniem būtu iespēja izvērtēt militārās tehnikas attīstību 20. gs. sākumā un noteikt tās izmantošanas sekas.

2. Uzdevumā skolēni iepazītos ar svarīgākiem Pirmā pasaules kara notikumiem un mēģinātu noteikt atsevišķu notikumu ietekmi uz kara gaitu. Turpmākā stundas daļa noritētu, izmantojot prezentāciju, kuras laikā skolēni papildinātu informāciju par kara norisi.

Darba lapa 3

Šo darba lapu varētu izmantot, apgūstot tēmu „Pirmā pasaules kara noslēgums un sekas”. 1. uzdevumus būtu izpildāms stundas sākumā, apgūstot kara rezultātus. Tā kā viens no kara rezultātiem bija Eiropas valstu robežizmaiņas, tad šīs izmaiņas, strādājot individuāli, skolēni konstatētu paši. Pārējos kara rezultātus skolēni apgūtu, izmantojot prezentācijas materiālu.

2. uzdevumu skolēni varētu pildīt mājās, lai nostiprinātu zināšanas par kara sekām, kā arī attīstītu analītiskās spējas.

III. Darba lapu uzdevumu atbildes.

Darba numurs	lapas	Uzdevums	Atbildes
1.		1. Uzd.	<ul style="list-style-type: none">• Koloniālie strīdi,• Nacionālais egoisms,• Militarizācija,• Valstu militāri politiskie bloki.
		2. Uzd.	<ul style="list-style-type: none">• Vācija iesaistījās, jo bija Austroungārijas sabiedrotais.• Krievija aizstāvēja pareizticīgo intereses Balkānos.• Ir aizskartas Austroungārijas intereses.

2.	1. Uzd.	Precīzas atbildes šajā uzdevumā ir grūti prognozēt, tomēr skolēniem vajadzētu saskatīt jauna veida ieroču un tehnikas izmantošanu, kas līdz I pasaules karam netika darīts. Bez tam jāpārdomā humānisma jautājums, sevišķi indīgo gāzu izmantošanas gadījumā.
	2. Uzd.	Kara posmu noteikšana ir diezgan brīva, šeit iespējami vairāki atbilžu varianti. Skolotājam jāvadās pēc skolēnu argumentācijas. Tomēr skolēniem vajadzētu saskatīt: 1. posmā kara ieilgumu un jaunu ieroču izmantošanu, 2. posmā revolūcijas Krievijā un tās izstāšanos no kara. 3. posmā militārās darbības izbeigšanu līdz ar Kompjenas pamieru un Parīzes konferences norisi.
3.	1. Uzd.	<ul style="list-style-type: none"> • Pārstāja pastāvēt – Osmaņu impērija, Krievijas impērija, Austroungārija. • Turpināja pastāvēt – Lielbritānija, Francija, Šveice u.c. • Jaunās valstis – Latvija, Lietuva, Igaunija, Čehoslovākija u.c.
	2. Uzd.	Tā kā uzdevums radošs, šeit prognozēt precīzas atbildes grūti. Vēlamie fakti – liels skaits kara invalīdu, sociālā spriedze pēc kara, kara seku likvidācija, izjauktās ģimenes u.c.

IV. Jēdzienu vārdnīca.

Karš - vardarbīga cīņa starp valstīm vai vienas valsts tautām vai politiskiem grupējumiem; civilizētāja sabiedrībā īpaši smags ārkārtējs stāvoklis, kad cilvēku masveida nonāvēšana ir ne vien atļauta, bet kļūst par uzdevumu.

Nacionālais egoisms - valdības politika, kas orientēta uz savas valsts interešu aiztāvēšanu, ignorējot citas valsts intereses.

Koloniālisms - uz koloniju ieguvu un izmantošanu vērsta politika.

Imperiālisms - uz svešu teritoriju sagrābšanu un pakļaušanu un uz impērijas izveidošanu vērsta valsts politika.

Militārisms - visu sabiedrības un valsts lietu pakārtošana kara vešanas un bruņoto spēku vajadzībām.

Antante - Lielbritānijas, Francijas un Krievijas militāri politiskais bloks.

Trejsavienība - Vācijas, Austroungārijas un Itālijas militāri politiskais bloks.

Atentāts – politisko iemeslu dēļ izdarīts uzbrukums ar nolūku nogalināt.

Ofensīva - uzbrukums.

Pozīciju karš - kara veids, kurā abas karojošas puses uzbrūk viena otrai no ierakumiem.

Februāra revolūcija – Krievijas sociālistu organizēti nemieri Pēterburgā, kuru rezultātā Nikolajs II atteicās no troņa, pasludināja Krieviju par republiku un tika izveidota Pagaidu valdība.

Oktobra apvērsums – boļševiku organizēts valsts apvērsums Krievijā 1917. gadā, kuras rezultātā tika gāzta mēreno sociālistu izveidotā Pagaidu valdība un pie varas nāca boļševiku kontrolētā Tautas komisāru padome Ļeņina vadībā.

Boļševiki - ortodoksālo marksistu frakcija, kura 1903. gada ieguva vairākumu KSDSP un 1917. gada izveidoja patstāvīgu partiju.

Kapitulācija - bruņoto spēku pretošanās izbeigšana, savas sakāves atzīšana, un karavīru padošanās gūstā.

„14 punkti” - ASV prezidenta V. Vilsona pasludinātā miera programma starptautisko attiecību noregulēšanai pēc Pirmā pasaules kara.
Brestas miers - Padomju Krievijas miera līgums ar Vāciju un tās sabiedrotajiem Pirmajā pasaules karā.
Kompjēnas pamiers - starp Vāciju un Antantes valstīm parakstītais līgums par kara darbības pārtraukšanu un Vācijas kapitulāciju.
Parīzes konference - Pirmā pasaules kara 27 uzvarētājvalstu apspriede (1919-1920.).
Kontribūcija - nodeva, ko karā uzvarējusī puse liek maksāt zaudētājvalstij vai ieņemtās teritorijas iedzīvotājiem.
Reparācija - kara postījumu atlīdzināšana uzvarētājvalstij, ko izdara kara zaudētājvalsts.
Versaļas sistēma - starptautisko ietiecību kārtība, kas izveidojās pēc Pirmā pasaules kara.
Tautu Savienība – starptautiska organizācija miera uzturēšanai Eiropā (1920.-1945.).

Avots:

1. Ašmanis M. Politikas terminu vārdnīca. – Rīga: Zvaigzne ABC, 1999.
2. Goldmanis J. Latvijas un pasaules vēsture. Notikumi, jēdzieni, personības. – Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.
3. Ievads politikā./ zinātn.red. Ž. Ozoliņa. – Rīga: Zvaigzne ABC, 1998.
4. http://lv.wikipedia.org/wiki/Pozīciju_karš
5. http://lv.wikipedia.org/wiki/1917._gada_Krievijas_revolūcija